

tívát /legalább a törekvés szintjén/ maga előtt. Tovább követési szándékunkkal azt kínáljuk számára, hogy nem kell érzelmi kapcsolatot elveszíteni egy már ismert, s eddigi tapasztalata alapján segítséget nyújtani akaró csoporttal. Lehetőséget kínálunk arra, hogy ha kint úgy érzi, hogy nem tud kapaszkodókat találni, hozzánk a segítségkérés szándékával visszatérhet.

Hipotézisünk szerint a szabad életben csoporttagként az hajlandó visszatérni hozzánk, aki valóban önmagán is segíteni akar. Az intézeti munkával ezt a szándékot szeretnénk erősíteni bennük. Ha pedig legalább 2-3 főnél azt is felfedeznénk, illetve elérnénk, hogy "sorstársainak" is hajlandó lenne a megkapaszkodását segíteni, csak addig kellene mellettük állnunk, míg stabil önsegítő csoportként magukra hagyhatók nem lennének.

A Bv-intézeti partnereink folyamatként tekintik és értelmezik az elítéltekkel folytatott munkájukat. Ez korántsem evidencia. Kiemelésre érdemesnek gondolom, mert saját szakmai tapasztalatom mindig azt igazolja vissza, hogy az elítélt különböző dimenzióként létezik a vele foglalkozó számára. Minden hivatalos szerv azzal az oldalával foglalkozik, s csak addig a mértékig, amíg hatáskörébe tartozik. A sok azonos vagy hasonló céllal egymás mellett dolgozó szervezet csak az embert veszíti el, akivel komplex módon kellene törődnie. Egyik-másik elítéltben, még ha felmerül is másfajta szándék, a jelenlegi intézményi mechanizmusok hatására /hangsúlyozom kívülállásomat, az intézmények kívülről történő szemléletét Montagne után szabadon/, mivel nem teheti azt amit akar, azt akarja amit tehet.

Dr. Madácsi Mária

h o z z á s z ó l á s a

Abból a gondolatból indulnék ki, hogy a növekvő társadalmi feszültségek leképződnek az iskolákban. Mégis távol áll tőlem, hogy csupán a pedagógusi munka függvényeként értelmezzem a TBZ-t.

A patológiásan működő iskolában amúgy is elég súlyos elégtelenségi érzéssel küzdenek a ma pedagógusai. Az egyéni és társadalmi szocializációs zavarok ugyanis hamarabb elérték az iskolát, mintsem arra felkészültek lettek volna nevelőink. Az egyéni életsorsok deficitje, a családok válsága, a munkanélküliség, a cigánykérdés, az elszegényedés, az alkoholizmus, a drogveszély oka és megoldása viszont elsősorban nem pedagógiai feladat.

Miért fordulhatunk mégis a pedagógiai munka felé, a megelőzés lehetőségeit keresve? Azért, mert a szervezett, intézményes szocializáció domináns színtere az iskola. Másrészt, mert ismert összefüggés van az egyén társadalmi beválása és az iskolai munkában való részvétele, s elért eredménye között. S ennek egyik deficitese megnyilvánulása: összefüggés a bűnözés és az egyén iskolázottsága között.

Esélyt ad az is a megelőzéshez - ha a bonyolult, soktényezős társadalmi jelenséget, a szocializációs zavart - nem is szüntetheti meg, de kapaszkodót, féket jelenthet a pedagógiai és pszichológiai munka.

Mivel? Azzal, ha van az iskolában hatékony, kompetens személy, aki segítő kezet tud nyújtani, értője az emberismeretnek, az emberi konfliktusok megoldásának - egyszóval segíteni tud - ezáltal megakadályozhat, fékezhet egyéni és társadalmi tragédiákat.

A pedagógus a megelőzés munkájából azt vállalhatja fel, hogy az egyént /a fejlődő személyiséget/ felkészíti a váltásra, a környezeti hatásokhoz való alkalmazkodásra. Ez vállalható és

megvalósítható feladat, hiszen a pedagógiai munka végső célja a személyiség fejlesztése. A tudatos és értő beavatkozás a másik személyiségébe - ez a feladat - ennek feltétele, hogy a pedagógusjelöltnek is legyen ismerete önmagá hatékonyságáról. A szakmai hozzáértést, a kompetenciaérzést erősítjük a 4 féléven keresztül közvetített pszichológiai elméleti ismeretekkel, melyeket azzal jellemezhetünk, hogy tartalmukban a pedagógusképzéshez illeszkedő, személyiségközpontú és gyakorlatra orientált pszichológiát tanítunk mintegy 2026 pedagógusjelöltnek. Az egyéni pszichológiai gyakorlatot hasonló időtartamban, különböző iskolákban, gyermekekkel való személyes kapcsolatban végzik tanítványaink. Ezekben a szituációkban kipróbálhatja a jelölt hatékonyságát. Lehetőséget adunk, - korlátozott számban - hogy önismereti csoportban készüljenek fel hallgatóink a mentálhigiénés munkára.

A III-IV. évfolyamon /kb 600 fő/ a Pedagógiai Tanszékkel együtt 28 féle speciálkollégiumot vezetünk, melyek szabadon választhatók, s a differenciált neveléshez nyújtanak alapokat. Néhány ezek közül:

- Gyermekvédelem
- Gyógypedagógiai alapismeretek
- Osztályfőnöki munka kérdései
- Serdülőkori magatartás-zavarok
- Család és gyermekismeret
- Differenciált nevelés
- A pedagógus önismerete.

Az egyént erősítő, lelki egészségvédelmet biztosító gyakorlatainkon túl a legtöbbet a társadalmi jelenségek felismerésében - a devianciákra - vonatkozó felvilágosító munkában tehetünk.

Ennek eszköze a saját tapasztalatokkal való szembesülés. Így felmérést szoktunk készíteni pl. "Az alkohol okozta problémák ismeretéről". Elemezzük egy-egy hallgatói csoport szabadidős mérlegét. Iskolák veszélyeztetett gyermekeiről készítünk esetelemzéseket. Évente kb 50-60 szakdolgozatot gondozunk. Ezek értéke abban áll, hogy hiteles tapasztalatokat, élményt jelentenek a pedagógusjelölt számára. Valamennyinek köze van a

pedagógiai munkához.

Az elmúlt években a Megyei Tanács tudományos Koordinációs Bizottsága a megyére vonatkozó szakdolgozatok közül a kiemelkedőket jutalmazta. Közülük egyik pl. a Berkeszi Nevelőotthon gyermekeinek jövőkép elemzésével foglalkozott.

Felvilágosító munkánkhoz a társadalmi devianciákat jól tükröző filmeket is használunk, elemzünk. Így pl.:

- Osztályfőnöki óra a drogveszélyekről
- A mi családjunk
- A mi iskolánk
- Fiatalok között.

Fontosnak tartjuk, hogy a területi sajátosságokra is felkészítsük a pedagógusjelölteket. Ezért szervezünk számukra a fiatalok tárgyalásán való részvételt.

Nevelőotthonban látogatást végzünk, megismerik a GYIVI és az ACSI munkáját is. Egy-egy csoportot évente a fiatalok börtönébe is elviszünk.

Lényeges az is, hogy ezeknek az intézményeknek a munkatársai hiteles, a megyére vonatkozó tájékoztatást tartanak. Ilyen munkakapcsolatunk van a rendőrséggel is. Természetesen az ismertett lehetőségeinkkel élünk a pedagógiai továbbképzésben is.

S nem utolsósorban azt gondolom, a hitelességünkhöz hozzájárul, hogy a Pszichológia Tanszék oktatói gyakorló szakemberek, akik nem a "tanönyvszagú világ"-ot közvetítik, hanem megélt tapasztalataik vannak, s ismerik hatékonyságuk lehetőségeit, eszközeit. Oktató munkájuk mellett, a család segítő tanácsadójaként, iskolapszichológusként, a Nevelési Tanácsadó pszichológusaként, gyógypedagógusként, bírósági szakértőként is dolgoznak.

Befejezésként kiemelném, a megelőzést szolgálhatja: a felvilágosító, és a szakmai hozzáértést biztosító munkánk azzal, hogy közvetve hozzájárul az egyén alkalmazkodóképességének és a társadalmi kihívásokra való váltásának fejlesztéséhez.